

Daudzniecīlo uzņēmumu vērtību kēdes un to pārveide 2/45/21

Vecākā projektu vadītāja transfertcenu
nodaļā, PwC Latvija
Zane Smutova

Globālais nodokļu regulējums ir piedzīvojis vēsturiskas pārmaiņas un joprojām tiek grozīts. Tas ir līcis daudzniecīlo uzņēmumu (DNU) grupām pārvērtēt savu globālo darbības modeli un aktīvi rīkoties, lai saglabātu konkurences priekšrocības. Līdz ar tehnoloģiju attīstību, globālās vides izmaiņām un pandēmijas ietekmi, DNU sāk pārskatīt un pārveidot savas vērtību kēdes, lai padarītu grupas uzņēmumu darbību vēl efektīvāku un ienesīgāku.

Vērtību kēde

Vērtību kēde ir tāds preču un pakalpojumu radīšanas process, kurā preču ražošana vai pakalpojumu sniegšana ir sadalīta aktivitātēs un procesos, kur atsevišķas aktivitātes vai procesus veic vairāki DNU, savstarpēji sadarbojoties. Vērtību kēdes būtiska īpašība ir tas, ka lēmumus par dalību vērtību kēdē un tās organizāciju pieņem paši DNU, balstoties uz komerciāliem un stratēģiskiem apsvērumiem.

Vērtību kēdes pārveide

Vērtību kēdes pārveide ir integrēts pārrobežu spēju portfelis, kura mērķis ir atbalstīt uzņēmumu nodokļu, juridisko un darbības modeļu saskaņošanu, lai sasniegtu ilgtspējīgus finansiālus un operacionālus ieguvumus darbības pārveides laikā.

Izmantojot tehnoloģijas un inovācijas, DNU piedāvā tirgū jaunas preces un pakalpojumus, vienlaikus ieviešot tos iekšēji, lai palielinātu efektivitāti un samazinātu izmaksas. Automatizācija un citas izmaiņas ļauj uzņēmumiem pārveidot vērtību kēdes, palielinot klientu iesaisti, mainot savu aktīvu veidu un raksturu, kā arī izmantojot alternatīvus nodarbinātības veidus.

Līdz ar vērtības radīšanas veidu izmaiņām tiek veicinātas arī izmaiņas starptautiskajā nodokļu vidē. Tā tika uzsākts darbs pie nodokļu bāzes erozijas un peļņas novirzīšanas (BEPS) darbības plāniem. Šo mainīgo starptautisko nodokļu koncepciju dēļ uzņēmumi vairs nevar veikt nodokļu plānošanu izolēti, bet tiem drīzāk jāapvieno nodokļu plānošana ar savas saimnieciskās darbības būtību, kas var prasīt ievērojamas izmaiņas darbības modejos un struktūrās. Līdz ar to parādās jauni riski un palielinās nodokļu slogs, liekot DNU veikt globālas darbības izmaiņas.

DNU grupas izvērtē nepieciešamību pārveidot savas vērtību kēdes, lai sasniegtu noteiktus mērķus, piemēram, dublētu funkciju novēršanu un centralizēšanu vienā vai vairākās ģeogrāfiski svarīgās stratēģiskās vietas.

Kopā ar dinamisku un nenoteiktu starptautisko nodokļu un tirdzniecības situāciju daudzi uzņēmumi saskaras ar ievērojamām problēmām, pārdomājot savu darbību. Taču šie faktori var arī piedāvāt iespējas tiem uzņēmumiem, kuri spēj izmantot inovācijas un tehnoloģijas, lai gūtu stratēģisku labumu.

Infrastruktūras procesu un sistēmu optimizēšana, lai nodrošinātu konkurētspējīgu klientu apkalpošanu, var

būt liels izaicinājums – īpaši tad, ja ir tik daudz mainīgo parametru, sākot no tehnoloģijām līdz darbaspēka mobilitātei un beidzot ar tiesību aktiem. Vērtību kēdes pārveidi virza stratēgisko, operatīvo un finanšu vajadzību saskaņošana, un ar šīs pārveides palīdzību var uzlabot darbības modelus, vienlaikus pārvietojot vai pārplānojot darbības.

Vērtību kēdes pārveides process

Pārveides process katram uzņēmumam ir atšķirīgs, un to nosaka uzņēmuma profils (atrašanās vieta, darbinieki, funkcijas, riski utt.), riska faktori un darbības mērķi. Katrā darbības situācijā var būt iesaistīts katrs DNU līmenis, un to ietekme aptver saimnieciskos, nodokļu un juridiskos jautājumus. Uzņēmumi meklē iespējas izstrādāt un ieviest efektīvu vērtību kēdes pārvaldības procesu, kas ļem vērā un apvieno visus šos aspektus, lai palīdzētu sasniegt vienmērīgāku darbību, lielāku rentabilitāti un ilgtspējīgāku izaugsmi.

Līdz ar to DNU vērtību kēdes pārveides procesā ir svarīgi –

- analizēt, kā mainīgajā vidē rīkojas citi uzņēmumi un kā tiek īstenotas stratēģijas;
- izvērtēt savus darbības mērķus, lai saprastu, kādi ir šī procesa mērķi;
- novērtēt savu vērtību kēdes pārvaldības procesu un atrast ceļu uz uzlabojumiem;
- izpētīt vērtību kēdes uzlabošanas iespējas un izstrādāt uzņēmumam piemērotāko risinājumu.

Mūsdienu nestabilajā nodokļu un tirdzniecības vidē, plānojot vērtību kēdes izmaiņas, jāņem vērā arī nodokļu riski un iespējas, kas ietver iespējamās tarifu sekas, tirdzniecības līgumus, transfertcenas, ekonomisko būtību, nemateriālā īpašuma turēšanu, pastāvīgās pārstāvniecības apsvērumus, ieturamos nodokļus un konvenciju atvieglojumus.